

Tiibetinmastiffi ei leiki, ei MH-kuvauksessa eikä sen ulkopuolella

kirjoittanut Anna Aaltonen

Kuulimme ensi kerran MH-luonnekuvauksesta tiibetinmastiffien kesäpäivillä 2009 Pia Sallmenin kertomana. Muistan vieläkin yleisön joukosta tulleen kommentin ”aaveet juoksevat metsässä pakoon”. Pia kertoi samat perusasiat, jotka kuulin useasti sen jälkeekin. Kyse on luonnekuvauksesta, ei testistä. Koiraa ei paineisteta liikaa, vaan kuvaus keskeytetään tarvittaessa. Ja harvemmin siellä kuulemma on mitään sattunut.

Käytännön toimenpiteisiin osallistuin viikkoa ennen omaa kuvaustamme, kun kävimme seuraamassa Mäntsälän koirakerhon järjestämää kuvausta, josta myös tarvikkeet tulivat lainaan. Sen kuvauksen aikana näin ensimmäisen kerran koiran suorittamassa rataa. Ohjeet yleisölle olivat hyvin tarkat, tehtävän aikana ei saanut puhua, liikkua eikä ottaa mitään kontaktia koiraan. Eli yleisesti ottaen ei saanut tehdä yhtään mitään. Koirat kiersivät rataa vuoron perään. Etäleikin kohdalla yksi koira jäi haukkumaan etäleikkijää. Siinä kohtaa juolahti mieleen, että jäisiköhän tiibetinmastiffi vain haukkumaan. Jakke sanoikin vierestä, että olenko ihan tosissani viemässä Jörön sinne kuvaukseen. Entäpä jos kuitenkin veisin Loviisan, joka on helpommin käskettävissä. Jäin itsekin miettimään sitä vaihtoehtoa. Päätin kuitenkin, että koska Jörön vuoro on vasta sunnuntaina, ehdin vielä lauantain aikana miettiä minkä koiran kuvautan. Onhan meillä tiibetinspanielikin.

Samoihin aikoihin olin myös omalla kuvauspaikallamme suunnittelemassa rataa Anne Jupin ja Pian kanssa. Radan suunnittelun aikana opin peruskuvion: kunkin varsinaisen tehtävärastin jälkeen seuraava rasti on leikki, jotta nähdään miten koira on palautunut edellisestä rastista. Radan suunnittelu ei ollutkaan aivan helppoa. Hirvihaaran hiihtokeskuksen alue oli pienehkö ja kuvauspaikka pitäisi sulkea yleisöltä, joten emme voineet levittää kuvausta kovinkaan isolle alueelle. Lisäksi oli huomioitava montakin rajoitusta; koira ei saa rastilta toiselle kulkiesseen nähdä muita rasteja, lisäksi toimihenkilöiden on päästävä siirtymään taustalla. Kuvauspaikan pystytysohjeessa oli varsin tarkat metrimäärät eikä jyrkkään ylä- tai alamäkeen voinut laittaa rasteja. Lopulta meillä oli kuitenkin suunnitelma valmiina aikamme rastien sijaintia pyöriteltyämme.

Radan pystytys tapahtui edellisenä iltana. Pystytimme kaikki rastit ja lopuksi purimme irtoavat osat talteen. Radan pystyttämässä tuli vielä lisää kysymyksiä esille ja mutkia matkaan. Vieheen rissat piti upottaa maan sisälle ja lisäksi vieheelle valitsemamme paikka ei valitettavasti ollut kovinkaan suora ja tasainen. Lisäksi sääntö, että kunkin rissan välillä on tasan 5 metriä, alkoi tuntua mahdottomalta tehtävältä, koska monessa kohtaa oli iso kivi vastassa. Emmehän kuitenkaan voineet kaivaa koko tienpohjaa ylös. Sama asia koski montaa muutakin rastia. Aaveiden piilot eivät saa leppäätä tuulella, koira ei saa saada hajua aaveista etukäteen, haalari ei saa jäädä väriseväksi ja vaikka mitä.

Rastien piilottamiseksi maallikkojäsenemme kantoivatkin melkoisen risukan kunkin rastin eteen. Kuulemma vieläpä ihan turhaan, sillä koira ei näe kovin laajalle, joten pienikin risu sopivalla korkeudella koiran näkökentän kohdalla häiritsee havaitsemista riittävästi. Tämä jäi mietityttämään. Laumanvartija, joka tuntuu skannaavan ympäristöään haukan tarkkuudella, ei muka huomaa jotain.

Aamulla paikan päällä viimeistelimme rastit ja vedimme nauhoja kuvausalueen ympärille. Ensimmäinen kuvaus saattoi alkaa. Kuvauksista seurasin vain tiibetinmastiffit, joten tässäkin kertomuksessa muut koirat on sujuvasti ohitettu väärän rotuisina. Ensimmäisen tiibetinmastiffin kuvaus keskeytyi ja toisenkin. Ei mihinkään erityiseen syyhyn, kunhan eivät enää halunneet jatkaa rasteilla. Nelirajajarrutus onkin tiibetinmastiffin omistajalle tuttu, joten mitään erityisempiä yllätyksiä emme nähneet. Testin ohjaaja korosti monta kertaa, että koiraa ei saa kiskoa katsomaan rastia, vaan se on houkuteltava sinne. Osa ottikin houkuttelun ehkä turhan kirjaimellisesti. Koirat selvästi katsoivat kummissaan, kun omistaja lepertelee ”tule, tule, tule...”. Ilmeisesti kotoisampi käskyäni muillakin kuin meillä on ”#&#%# elukka tänne ja vähän äkkiä”.

Itse päätin tässä vaiheessa, että vaikka koiraa ei saakaan kiskoa hihnasta kuvausta läpi, en aio jättää turhaa tilaa sille, että koira keksisi omia temppujaan. Minä marssisin rastit reippaasti läpi sen verran määrätietoisesti, että koiralla saa luvan olla ihan oikea hätä ennen kuin se jää jäkittämään. Jörö pystyy haastelemaan puskia minuuttikaupalla ja kyse ei todellakaan ole siitä, että koira rauhoittelisi. Aikaa se kyllä pelaa, jos vain antaa pelata.

Päivän vauhdikkaimman kuvauksen tarjosi Auri. Koira rallatteli rastien välillä iloisesti, poiketen myös viereisessä joessa kahlaamassa. Auri kuulemma myös ui, ei pelkästään kahlaa. Onneksi tällä kertaa emme nähneet uimareisua ja kumma kyllä Auri palasi aina ajoissa jatkamaan kuvausta. Onneksi sää oli viileä näin syksyllä, muuten olisimme nähneet useammankin koiran joessa viilentelemässä. Koiria, joita tuskin olisi enää huvittanut tulla jatkamaan kuvausta. Koiran saa kuulemma hakea, joten aivan aukotonta luoksetuloa ei koiralla tarvitse olla, kunhan omistaja saa sen kiinni määräjassa. Osa tiibetinmastiffeista tekikin kuvauksen pitkässä liinassa. Liina on kuulemma vastaava kuin vapaana pitäminen. Itse olen kyllä sitä mieltä, että koira tietää onko liinaa vai ei, vaikka se olisikin löysällä. Liinaa ei saa kuvauksessa käyttää koiran luokse kiskomiseen, vaan koira on saatava kiinni muuten kuin liinasta vetämällä. Liina on vain varmuuden vuoksi.

Jörön kuvausvuoro koitti sunnuntaina. Aloitimme alkuleikillä, jossa havaitsimme, että Jörö ei leiki. Eikä edelleenkään leiki – ainakaan millään patukalla. Yleisöstä kuului tasaista hihitystä Jörön tallustellessa leikkirastin aikana haistelemassa omiaan. Vaikea siinä oli itsekään ihan vakavana olla. Viehekään ei kiinnostanut, olipa yllättävää. Onneksi joessa kahlaaminen ei tullut Jörön mieleen, sieltäpä olisi ollut kiva mennä koira hakemaan. Jörö ei varsinaisesti tullut luokse, mutta eipä erityisemmin ollut mihinkään lähdössäkään. Testin ohjaajan kanssa kävimme keskustelua ”voit kutsua koiran luoksesi”, ”niin, siis jos mä vaan haen sen” rastilta toiselle. Olin silti päättänyt, että jos näen koirassani kunnan reaktion, en todellakaan päästä hihnasta irti, vaikka ohjaaja niin kehottaisi. Hoin mielessäni lausetta ”keskeytän omasta pyynnöstä” siltä varalta. Mitään reaktioita ei kuitenkaan tullut, vaan testi meni leppoisasti rupertellen ja naureskellen aaveisiin asti.

Aaveiden kohdalla kuulumme ensimmäistä kertaa Jörön vahtihaukun, aluksi pontevampana ja sitten hieman peräännyen. Jörö oli selvästi hieman epävarma siitä, onko tässä uhkaa vai ei. Aaveet tulevat aika rauhallisesti, joten eivät ne oikein uhkaavilta näytä. Lisäksi kaikki muut, minä mukaan lukien, seisovat rauhallisina paikoillaan. Voisi se tyhmä aave silti uskoa, ettei tänne ole tulemista, kun hurja tiibetinmastiffi vahtii. Kun itse menin juttelemaan aaveiden kanssa ja riisumaan niiltä huppua, tuli Jörö pian kuittaamaan tilanteen. Kuittaaminen oli yksi vilkaisu, kuten muillakin rasteilla. Siihen verrattuna Mustangin reaktio aaveisiin oli aivan toista luokkaa. Mustang oli aidon ihastuksissaan, kun aaveista löytyikin ihmisiä.

Kuvaajien palaute vähän epäilytti. Jörö kävi muun muassa kakalla räminärastin kohdalla. Ensin kävelimme räminän ohi ja kun olin kääntymässä takaisin, Jörö keksi, että nyt on sopiva aika hoitaa aamutarpeet. Odotin arviointia ”koira on kauhuissaan ja teki hätäkakan rastin aikana”. Ei se kyllä kovin hätäiseltä näyttänyt, räminänhän voi käydä kuittaamassa, kun muilta hommilta ehtii. Turha pidättäminen vain kovettaa vatsaa. Niin oli onneksi kuvaajienkin mielestä, joten täytyy tunnustaa, että osaavat he koiran elekieltä tulkita.

Kaikkineen kuvaus oli positiivinen kokemus, vaikka moni meistä olikin epäuskoinen kuvauksen lopputuloksen tarkkuuden suhteen. Virallistekin se kuvaa koira sinä päivänä siinä tilanteessa, eikä edes väitä olevansa aukoton. Tilastollisesti saamme varmaan parempaa tietoa kuin esimerkiksi luonnetestillä, joka on selvästi suunniteltu palveluskoirille. Yksittäisen koiran testitulosta ei mielestäni kannata tuijottaa vaan ennemminkin useamman koiran keskiarvoa. Keskiarvon kehittymistä voi seurata pitemmällä aikavälillä. Muuttuuko rotumme luonneprofiili ajan kuluessa? Millaisia tiibetinmastiffit olivat kymmenen vuotta sitten? Entä kymmenen vuoden kuluttua tästä hetkestä?

Vaikka kuvauksen kohdalla korostettaisiin sata kertaa, että kyseessä on kuvaus, ei testi, ei se tunnu auttavan. Kunkin koiran jälkeen käytävä keskustelu sisälsi kysymyksen ”pääsikö koira läpi”, aivan kuin kyseessä olisi ollut ajokoe. Itse asiassa keskeyttäminen tapahtuu pääosin sen takia, että koira ei palaudu riittävästi kahden eri tehtävän välillä. Nuorilla koirilla ja rodulla, joka on luonteeltaan useimmiten pehmeä kuin kova, näin voi tapahtua useinkin. Hitaasti kehittyvä tiibetinmastiffi kannattaisi ehkä kuvata hieman vanhempana. Jos katsoo kuvauslomaketta, voi havaita, että koira voi suorittaa kuvauksen läpi varsin ei-toivotullakin tuloksella. Reagoimalla aggressiivisesti asiaan kuin asiaan, mutta palautumalla kuitenkin riittävän nopeasti. Ennemmin se olisi tiibetinmastiffille epätyypillistä kuin keskeyttäminen.

Viimehetken peruutusten varalta itse asiassa sekä Loviisa että Arttu olivat kotona rekisteripaperien kanssa odottamassa peruutuspaikkaa. Joten ei se paikalla olleen talkooväen mielestä ainakaan huono kokemus ollut. Meillä oli jo varakoiria odottamassa. Itse suunnittelen lisäksi kuvauksen avustajaksi koulutautumista. Kun seuraa monta kuvausta peräkkäin, alkaa nähdä koirien reaktioissa tiettyjä asioita. Oli se kuitenkin aika mielenkiintoista. Onneksi Pia järjesti tämän mahdollisuuden meille!